

גיטין כו

עניין: רבי אלעזר טובינא דחכימי

ריטב"א כתובות כ.

קרי רב עליה דרבי אלעזר טובינא דחכימי. והא דקלסיה כולי האי, משום דהוה רבנן אחריני דאזלי בשיטתא דרבי עקיבא דברייתא או דרבי יוסי הגלילי, ואילו רבי אלעזר תפס לו השיטה הנכונה יותר מכולם ונתן טעם לדבריו גם כן, דכי

שיטה מקובצת כתובות כ.

(טו) קרי רב עליה דר"א טובינא דחכימי. פירש"י¹⁶⁶ מאושר שבחכמים וכו'. וקשה קצת אטו משום דכיון לדעת רבו ואזיל בשיטתיה, קרו עליה טובינא דחכימי פי' מאושר שבכל החכמים, והרי רבו גופיה¹⁶⁷ דאמרה שמעתא ופליג עליה רבי יוסי הגלילי, לא קרינן עליה טובינא דחכימי.

ויש לומר משום שהיה העולם שמם עד שבא ר' עקיבא¹⁶⁸ ושנאה להם וכו', וכמו שכתב רש"י ז"ל¹⁶⁹, הילכך כל אחד מתלמידיו שהיה מכיין לדעתו הרי הסכים להלכה, ורבי עקיבא היה להם במקום משה רבינו אדון הנביאים ע"ה, לפי שהיה כבר נשתכח תורה שבעל פה עד שבא הוא ושנאה, ומ"ה כל מי שהיה מסכים לדעתו שפיר קרינן עליה טובינא דחכימי כנ"ל.

חיד"א עין זוכר מערכת ט, אות ג'

ואשמע אחד קדוש הרב יד מלאכי אות רצ"ד שהקשה על דברי הרב בצלאל הנזכר מגיטין דף כ"ו וכריתות דף י"ג דקרי רב על רבי אלעזר טובינא דחכימי ולא הוזכר שם רבי עקיבא. ולק"מ דכיון דידע רב דרבי אלעזר זמנין טובא קאי בשיטת רבו רבי עקיבא כדאמרינן בזבחים דף צ"ג ודף ק"י דרבי אלעזר בשיטת רבו רבי עקיבא אמטו להכי קרי עליה טובינא דחכימי אף שבפרט ההוא לא נזכר רבי עקיבא. ואדרבא טפי ניהא כי

בני יששכר תשרי מאמר יב, ב
והנה ג' זמנים להפסקות הדין בבית דין של מעלה, היינו בראש השנה יכתבון, וביום צום כפור יחתמון, ובהושענא רבה גמר החתימה מסירת הפתקין כמו"ש בזהר [ח"ג ל"א ע"ב], אם כן הוא כעין בית דין של מטה אשר נעשה ענינם בכתיבה וחתימה ומסירה, (מה רבו מעשיך י"י כולם בחכמה עשית, חכ"ם ראשי תיבות ח'תימה כ'תיבה מ'סירה), והנה אלו הג' זמנים אשר קבעם הש"י לכתובה חתימה מסירה לפתוח פתח לשבים, הלא המה

ויהיה בו בחינת הדעת, ויתארך עוד זמן אחד לתשובה ולהמתקת הדינים נגד בחינת הדעת, ונתרצה לזה הש"י, כי לבעבור זה השמיע זה הש"י למשה, וכענין הנאמר במתן תורה, ה"ה"ד ושם האחד אליעזר, וארכא ניתן לשבים להמתיק מעליהם הדינים עד יום הושענא רבה במסירת הפתקין.

ומעתה תתבונן מה דאיפליגו בגיטין [כג]. אי עדי חתימה כרתי אי עדי מסירה כרתי ואיפסק להלכה עדי מסירה כרתי, כן להלכה ג"כ בגבתי מרומים כמו שאנחנו פוסקין להלכה בבי"ד של מטה כן פוסקים גם כן בבי"ד של מעלה, וזהו שיש לפרש בפסוק כי חוק לישראל [תהלים פא ד] (מה שנעשה אצל ישראל לחוק והלכה), הוא משפט לאלקי יעקב (פוסקים כן הלכה בגבתי מרומים).